

ЦЕНТЪР ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДЕМОКРАЦИЯТА

ЕКОЛОГИЧНИ ИЗМЕРЕНИЯ НА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ НА ЕНЕРГЕТИКАТА В ЕВРОПА

Policy Brief No. 25, Юни 2010 г.

1. Увод

В периода след дефинирането си като понятие от Световната комисия по околната среда и развитието (Комисията “Брундланд”) през 1987 г. „устойчиво развитие” се превърна в един от най-популярните политически термини в международните отношения, който ще определя дневния ред за десетилетия напред. В резултат на поредицата срещи по въпросите на устойчивото развитие и климатичните промени в Рио де Жанейро през 1992 г., Киото през 1997 г., Йоханесбург през 2002 г. и Копенхаген през 2009 г. и бързото разпространение на застъпнически и екологични организации в Европа Европейският съюз взе решение да поеме водещата роля в глобалните усилия за устойчиво и екологично развитие. Една от първите стъпки, предприети в тази посока, беше изработването на стабилна и всеобхватна законодателна структура, определяща принципите на устойчивото развитие като водещи за европейските и националните политики в областта на енергетиката и защитата на околната среда. Това преди всичко означава предотвратяване на изчерпването на природните ресурси, защита на околната среда, насърчаване на равен достъп на всички социални групи до продуктите и ресурсите в икономиката.

Основната цел на това изследване е да направи преглед и да анализира развитието на регулациите на равнище ЕС, определящи насоките за националното законодателство и политиките по предизвикателствата пред устойчивото развитие и преди всичко на политиките по околната среда и в най-важната икономическа област – енергетиката. Този доклад прави кратък преглед на историята на идеята и стратегията за устойчиво развитие в Европа, конкретното законодателство на ЕС и инструментите, подпомагащи националните политики в тази област.

2. Правилата на играта: регулациите на ЕС по екологичната и устойчивата енергетика

Въпреки че срещата на високо равнище на Конференцията на ООН за околната среда и устойчивото развитие (UNCED) през 1992 г. в Рио де Жанейро трябваше да даде тласък за определяне на устойчивото развитие като приоритет, динамиката на тези дейности в Европа беше незначителна до края на 90-те години на XX в., когато въпросите на околната

*Публикацията се осъществява с финансовата подкрепа на
Правителството на Норвегия чрез Норвежката програма за сътрудничество за
икономически растеж и устойчиво развитие в България.*

© Център за изследване на демокрацията

среда бяха обсъдени по време на преговорите за Договора от Амстердам (1999 г.). **Член 2** на Договора определи екологичните цели като общ принцип и единна задача, а защитата на околната среда и противодействието на климатичните промени като част от устойчивото развитие станаха области на политиката, в които страните членки постигнаха сравнително стабилен консенсус¹.

Ролята на Комисията в законодателния процес се подобрява с Договора от Амстердам. Това ѝ позволи да предложи т.нар. „директиви по ускорението“, чиято кулминация беше на срещата на Съвета в Лисабон през 2000 г. Тя издигна либерализацията на енергийния пазар, устойчивото развитие и околната среда като ключови проекти в усилията за повишаване на конкурентоспособността на Съюза, заложи в Лисабонската стратегия от 2000 г.²

Скоро след срещата през декември 1997 г., която прие Протокола от Киото, Комисията реши да издигне въпросите на устойчивото развитие на наднационално равнище и да поведе новата кауза. В свое Съобщение от 1998 г.³ Комисията защити необходимостта от интегриране на съображенията за околната среда в енергийните политики на Общността. Екологичните последствия от производството, преноса и употребата на енергия бяха очевидни и справянето с тези проблеми беше основното предизвикателство пред политиките за устойчиво енергийно развитие⁴. В Съобщението се

¹ Westphal, K., Energy Policy between Multilateral Governance and Geopolitics: Whither Europe?, IPG, vol. 4, 2006, pp. 44.-62.

² Eberlein, B., The Making of the European Energy Market: The Interplay of Governance and Government, International Public Policy, No. 28, vol. 1, pp. 73-92.

³ Съобщение на Комисията от 14 октомври 1998 г. относно укрепването на интеграцията на екологичните измерения в енергийната политика на Общността, COM (1998) 571 окончателен.

⁴ Въпреки че Общността вече беше предприела редица мерки, които косвено обединяваха екологичните съображения в енергийната политика – като например Директивата за ограничаване на емисиите на определени замърсители във въздуха, изпускани от големи горивни инсталации, Съобщенията за комбинираното производство на топлинна и електроенергия (COM(97) 514 окончателен), за

предлага промяна на регулаторната рамка на енергийния сектор, която да вземе предвид екологичните цели, като по този начин обвърже съображенията за защита на околната среда с набиращите скорост дискусии на общ европейски подход към енергийните политики.

Този „основополагащ“ документ, макар и незадължителен, определя параметрите на детайлното законодателство на ЕС по околната среда през следващите години. Той отразява последните тенденции във все по-екологичното мислене на гражданите на Европа и видимото сближаване на позициите на страните членки за съвместни действия по екологични въпроси⁵. През 2001 г. Комисията публикува „Бяла книга за европейското управление“, която заедно с редицата последващи Съобщения и механизма по изработване на политики до голяма степен повлия на доброто управление на екологичните въпроси.

Фигура 1. Общата идея за устойчиво развитие

ликвидирането на излезли от употреба морски платформи за добив на природен газ и нефт, както и стъпките, предприети по програмите SAVE, ALTENER и JOULE-THERMIE и Рамковите програми за изследвания и технологично развитие.
http://europa.eu/legislation_summaries/energy/european_energy_policy/l28071_en.htm (последен преглед: 23/07/2009)

⁵ Съобщение на Комисията от 14 октомври 1998 г. относно укрепването на интеграцията на екологичните измерения в енергийната политика на Общността, COM (1998) 571 окончателен.

Междувременно устойчивото развитие стана основна цел на Съюза, когато срещата на Европейския съвет в Гьотеборг през 2001 г. приема първата Стратегия за устойчиво развитие (СУР) на ЕС, която – с оглед на Световната среща на върха за устойчивото развитие в Йоханесбург през 2002 г. – впоследствие е допълнена от едно външно измерение от срещата на Европейския съвет в Барселона през 2002 г.⁶ Индустриалните методи и потребителското поведение, изискващи производство, пренос и потребление на енергия, които предизвикват климатични промени, са посочени като проблемни за устойчивото развитие⁷. Освен това Комисията трябваше да съобрази необходимостта да се плати най-ниската възможна екологична и социална цена при помощта за западните икономики в застой и насърчаването на последната фаза на прехода в посткомунистическа Източна Европа, като при това се вземат под внимание благосъстоянието и здравето на гражданите.

Основните цели в областта на енергетиката в стратегията включват: изпълнение на ангажиментите по Протокола от Киото и задълбочаване на международното сътрудничество, укрепване на системата за търговия с квоти за емисии на парникови газове чрез усилия в областта на възобновяемите източници и енергийната ефективност, ограничаване на вредните последствия от транспорта чрез въвеждане на такси за използване на инфраструктурата, насърчаване на алтернативи на шосейния транспорт и превозни средства; развитие на устойчиви методи за производство и потребление на енергия чрез въвеждане на екологични изисквания при обществените поръчки, определяне на екологични и социални

⁶ Повече информация и основните документи по частите на СУР, занимаващи се с климатичните промени, са достъпни на английски език: http://ec.europa.eu/sustainable/sds2001/init-priorities2001_en.htm#climate_changes (последен преглед: 21/07/2009).

⁷ Заедно със социалната изолация и застаряващите общества (теми, включени в Лисабонската стратегия), транспорт, производство и потребление, природни ресурси, здравеопазване, глобално насърчаване на устойчивото развитие.

целени показатели за продуктите в сътрудничество с всички заинтересовани участници, въвеждане на екологични иновации и технологии, разпространяване на информация и изисквания към етикетите на продуктите и услугите, отговорно управление на природните ресурси.

В отговор на призива от срещата на Европейския съвет в Гьотеборг за въвеждане на инструменти за оценка на въздействието на политиките за устойчиво развитие както на национално, така и на ниво ЕС през 2002 г. Комисията представи общия метод на **оценка на въздействието на законодателството**, който обхваща всички последствия от политиките, включително по отношение на бизнеса и околната среда. Предполага се, че тези методи ще бъдат използвани, когато се вземат важни политически решения. Страните членки бяха посъветвани да проведат прецизна **оценка на въздействието** в социалната, икономическата и екологичната сфера при планирането на разпределението на бюджетните средства или разработването на стратегии и програми.

През 2004 г. Комисията стартира преглед на СУР на ЕС от 2001 г. въз основа на Съобщение на Комисията от декември 2005 г. „Относно прегледа на Стратегията за устойчиво развитие — платформа за действие“, както и на допълнения от Съвета, Европейския парламент, Европейския икономически и социален комитет и др. Въпросите на околната среда продължиха да бъдат основен проблем на стратегията с оглед предотвратяването и намаляването на замърсяването и насърчаването на устойчиво потребление и производство, прекъсващи зависимостта между икономическия растеж и замърсяването на околната среда⁸. Съобщението определи **шест приоритета** и съответните действия, които да бъдат предприети за тяхното осъществяване. В тези документи беше въведен принципът **"замърсителят плаща"**, който определя отговорността за причиняването на вреди на човешкото здраве и околната среда.

⁸ Обновена стратегия на ЕС за устойчиво развитие, Съвет на ЕС, 10917/06, 26 юни 2006 г.

Фигура 2. Шестте приоритета на устойчивото развитие

Източник: Център за изследване на демокрацията, 2009.

използването на земята и транспорта са все още проблемни в ЕС, а вече се появяват и нови предизвикателства. Едно от основните беше как да се осъществи постепенна промяна на отрицателните тенденции в производството и консумацията на енергия и да се въведе интегриран подход при изработването на политики на всички равнища на ЕС⁹. Тази отрицателна оценка доведе до разработването на първия всеобхватен пакет от мерки по енергетиката и климатичните промени, представен от Комисията през януари 2007 г.¹⁰

Съобщението „Енергийна политика за Европа“ беше продължение на Зелената книга „Европейска стратегия за устойчива, конкурентна и сигурна енергетика“ на Комисията и на Срещата на високо равнище по енергетиката през март 2006 г. и разглежда подробно взаимодействията между енергетиката и околната среда. Зелената книга постави на дневен ред дебатите по **трите основни цели на европейската енергийна политика** – устойчивост, конкурентоспособност и сигурност

Фигура 3. Шестте приоритета за устойчива, конкурентоспособна и безопасна енергетика за Европа

Източник: Център за изследване на демокрацията, 2009.

В новия документ от 2006 г. за управлението на околната среда в Европа се посочва, че отрицателните тенденции по отношение на климатичните промени и използването на енергията, управлението на природните ресурси,

⁹ Council of the European Union, Review of the EU Sustainable Development Strategy (EU SDS) – Renewed Strategy, 10917/06, 26 June 2006; European Governance for the Environment, European Environment Advisory Councils, November 2003.

¹⁰ Съобщение на Комисията до Европейския съвет и Европейския парламент, Енергийна политика за Европа, COM(2007) 1 окончателен, 10 януари 2007 г.

на доставките, като определи шест приоритетни области.

Документът предупреждава за тежката социална и икономическа цена на евентуално бездействие по отношение на климатичните промени и подкрепя мрачните прогнози на Зелената книга „Енергийна политика за Европа“ за екологичното бъдеще на Европа. Съобщението призовава към по-конкретни ангажименти, инвестиции и ясни целеви показатели в противодействието на климатичните промени¹¹.

Едно от най-значимите постижения на енергийно-климатичния пакет беше съгласуването и въвеждането на задължителни показатели за националните политики по околната среда, които ще ръководят съюзните екологични политики до 2020 г. Станалите известни като „цели 20-20-20“ обвързват ЕС с 20 % съкращаване на вредните емисии¹², 20 % намаляване на консумацията на енергия¹³ в трите основни сектора – транспорт,

¹¹ Това Съобщение се основава на Съобщението от 2005 г., което постави основата на бъдещата стратегия по климатичните промени (вж. по-долу в "Други документи"). Мерките в тази стратегия са тясно свързани с „енергийния пакет“, публикуван от Комисията през януари 2007, който определя нова европейска енергийна политика и дефинира ясни, количествени целеви показатели. Вж. Относно ограничаване на глобалното изменение на климата до 2 градуса Целзий: Пътят до 2020 година и след това, COM(2007) 2 окончателен.

http://europa.eu/legislation_summaries/energy/european_energy_policy/l28188_en.htm (последен преглед: 23/07/2009).

¹² В допълнение на тази цел ЕС настоява и за сключване на международно споразумение, задължаващо развитите страни да намалят емисиите на парникови газове с 30 % до 2020 г. В рамките на такова споразумение ЕС би определил за себе си нов показател, намаляващ емисиите с 30 % от нивата им през 1990 г.

Съобщение на Комисията от 10 януари 2007 г, Относно ограничаване на глобалното изменение на климата до 2 градуса Целзий: Пътят до 2020 година и след това

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0002:FIN:BG:PDF> (последен преглед: 23/07/2009).

¹³ В съответствие с Плана за действие за енергийна ефективност 2007 – 2012 (достъпен на английски език

промишлено производство и пренос на топлинна и електроенергия, и достигане на дял от не по-малко от 20 % възобновяеми източници в енергийния микс (измерен в крайно потребление)¹⁴ в три основни сектора – електроенергия, биогорива и отоплителни и охладителни системи и понижаване на цените. Всички цели трябва да бъдат достигнати до 2020 г.

Фигура 4. Целите 20-20-20, определени в пакет Енергетика-Климат на ЕС

Източник: Център за изследване на демокрацията, 2009.

Срещите на Европейския съвет през пролетта на 2007¹⁵ и 2008 г. дадоха тласък на общи европейски усилия за постигане на устойчива, конкурентоспособна и безопасна енергетика. Към 2007 г. почти всички страни членки бяха приели стратегии по климатичните промени или като отделни документи, или като част от

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0545:FIN:EN:PDF> последен преглед: 23/07/2009).

¹⁴ В съответствие с Пътната карта за възобновяемите енергийни източници (COM (2006) 848 окончателен).

¹⁵ Вж. други документи на английски език на: http://europa.eu/legislation_summaries/energy/european_energy_policy/l28188_en.htm (последен преглед: 23/07/2009).

националните пакети от енергийни политики¹⁶. Някои от тях (Великобритания, Швеция) бяха създали специални звена и научни съвети по въпросите на климатичните промени¹⁷.

Към края на 2007 г. Комисията представи още една инициатива – **Стратегически план за енергийните технологии** (План SET)¹⁸ за ускоряване на разработването и разгръщането на ефективни нисковъглеродни енергийни технологии. Планът съдържа мерки по планирането, изпълнението, инвестициите и международното сътрудничество в областта на енергийните технологии. Предвидените дейности включваха: в краткосрочна перспектива да се подкрепят научните изследвания, за да се намалят разходите и да се подобри качеството на технологиите, както и да се направи възможна търговската им употреба (биогоривата от второ поколение, технологиите за улавяне, транспортиране и складиране на CO₂, интегриране на възобновяемите енергийни източници в електроразпределителната мрежа и енергийната ефективност в строителството, транспорта и промишлеността), а в дългосрочна – подкрепа за развитието на ново поколение нисковъглеродни енергийни технологии (конкурентоспособност на новите технологии с оглед на възобновяемите източници, складирането на енергия, енергията от

ядрен разпад и синтез и развитието на трансевропейските енергийни мрежи).

3. Разработване на национални стратегии за устойчиво развитие в Европа

Въпреки че европейската СУР цели насърчаването на устойчиво икономическо и гражданско поведение, повечето мерки в стратегиите останаха незадължителни и с препоръчителен характер. Извън акцентирането върху необходимостта от подобни мерки в СУР на ЕС и Лисабонската стратегия от 2000 г. в действителност нямаше документ на ЕС, задължаващ страните членки да приемат национални СУР. През юни 2001 г. при обявяването на СУР на ЕС заключенията на Председателството от Европейския съвет в Гьотеборг призовават „страните членки да разработят свои национални стратегии за устойчиво развитие“¹⁹. „Задължението“ за такава стратегия се позовава на политическите ангажименти, поети чрез „Дневния ред за 21 век“, одобрен на срещата на високо равнище през 1992 г. в Рио де Жанейро, който „препоръчва на правителствата да разработят национални стратегии за устойчиво развитие (НСУР)“. На специалната сесия на Общото събрание на ООН през 1997 г. 2002 г. беше обявена за целева дата за разработване на стратегиите.

Планът за прилагане на „Дневен ред 21“, приет на Световната среща на върха за устойчивото развитие в Йоханесбург през 2002 г., отново призовава страните към напредък в разработването на НСУР и започване на тяхното изпълнение от 2005 г. В съответствие с тази препоръка в заключенията на Председателството от срещата на Европейския съвет през 2003 г. в Брюксел се посочва, че „за осъществяването на пълния набор от реформи, предложени в

¹⁶ В транспортния сектор страните членки също са приели фискални мерки за насърчаване на съкращаването на емисиите на парникови газове, като се стимулира използването на по-малки и по-икономични превозни средства (Дания, Белгия), алтернативни горива (Румъния), биогорива (Австрия, България), предоставяйки освобождаване от акцизи (Дания), данъчни субсидии (Унгария) и финансови стимули (Италия). Европейска комисия, Доклад за напредъка по стратегията за устойчиво развитие през 2007 г., COM (2007) 642 окончателен, 22.10.2007, с. 7.

¹⁷ Пак там.

¹⁸ Съобщение на Комисията от 22 ноември 2007 г. до Съвета, Европейския парламент, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, Европейски стратегически план за енергийните технологии (План SET) – Към бъдеще с нисковъглеродни технологии, COM(2007) 723 окончателен.

¹⁹ Заключения на Председателството от Европейския съвет в Гьотеборг, 15-16 юни 2001 г.

Гьотеборг, е необходимо институциите на ЕС и страните членки да вземат мерки за увеличаване на ефективността и съгласуваността на съществуващите процеси, стратегии и инструменти²⁰.

Обновената СУР на ЕС от 2006 г. съдържа някои подробности за изпълнението, мониторинга и последващите действия. От септември 2007 г. Комисията вече трябва да представя на всеки две години доклад за напредъка в прилагането на СУР на ЕС и на страните членки. Страните, разработващи НСУР, трябваше да направят това до юни 2007 г. Доброволни взаимни проверки на НСУР трябваше да бъдат проведени за осигуряване на информация за докладите за напредък на Комисията.

Неясните условия за приемане на национални СУР доведоха до тяхното предимно доброволно и несистемно разработване в страните от ЕС. Въпреки всичко обаче, с изключение на България и Унгария, към 2010 г. повечето страни – членки на ЕС, имат стратегии.

Таблица 1. Дата на приемане на националните СУР по отношение на приемането на СУР на ЕС през 2001 г.²¹

Преди 2001 г.	След 2001 г.	В процес на разработване или осъвременяване
Холандия (1), Швеция, Финландия, Великобритания (1) и (2), Люксембург, Белгия (1) Полша	Австрия, Дания, Ирландия, Германия, Швеция, Италия, Франция, Холандия (2) Португалия Словакия, Литва, Латвия, Кипър Румъния	Испания, Белгия (2) Унгария, Естония, Чехия, Словения, Малта България

²⁰ Заключение на Председателството от Европейския съвет в Брюксел, 20-21 март 2003 г.

²¹ Работен документ на Европейска комисия „Национални стратегии за устойчиво развитие в Европейски съюз”, Април 2004л

Таблица 2. Фокус и обхват на националните СУР²²

Околна среда	Три измерения (социално, икономическо, околна среда)	Три + допълнителни
Италия, Унгария	Австрия, Германия, Финландия, Дания, Гърция, Ирландия, Люксембург, Португалия, Испания (проект), Швеция, Великобритания, Кипър (NDP), Естония (проект), Словения (NEDS)	Франция (култура, регионално развитие, добро управление), Белгия (добро управление), Холандия (добро управление), Словакия (култура) Словения (култура) Полша (култура) Литва (регионално развитие) Чехия (култура)

Източник: Европейска комисия, 2004.

4. Законодателството по екологична енергетика на ЕС

Поради ключовата роля, която енергетиката и съответните ѝ политики играят в социалното развитие, икономическия растеж и защитата и замърсяването на околната среда, голям брой нормативни актове, регулиращи устойчивото развитие и екологичните аспекти, бяха включени в рамките на енергийното законодателство²³. Законодателните актове в областта на енергетиката могат да се разделят на три категории – **задължителни нормативни актове** като например **регламенти и директиви**;

²² Пак там.

²³ Резюмета на английски език на законодателството в областта на енергетиката са достъпни на: http://europa.eu/legislation_summaries/energy/index_e_n.htm (последен преглед: 20/07/2009).

препоръчителни като зелени книги, работни документи като съобщенията на Комисията; и оценки като например докладите за напредък по прилагането на определена политика. Тези актове могат да се разделят и на такива, директно свързани с политиката за устойчиво екологично развитие на Европа (по енергийната ефективност, възобновяемите източници, атомната енергия), и такива, отнасящи се до политическото и икономическото развитие на региона (вътрешния енергиен пазар, сигурност на доставките и външно измерение).

Таблица 3. Систематизация на законодателството на ЕС в областта на енергетиката

Законодателство на ЕС в областта на енергетиката	Основни политики	Енергийна политика		
		Пазарни инструменти		
		Финансови инструменти		
		Изследвания и иновации		
	Екологични политики	Енергийна ефективност	Насоки за политиката	
			Прилагане на енергийната ефективност	
		Възобновяеми източници	Насоки за политиката	
			Електричество	
			Отопление и охлаждане	
		Ядрена енергетика	Биогорива	
			Евратом	
			Научноизследователска и развойна дейност в атомната енергетика	
	Пазарни политики	Вътрешен енергиен пазар	Ядрена безопасност	
			Отпадъци от атомни електроцентрали	
			Конкурентен вътрешен пазар	
Взаимосвързан вътрешен пазар				
Обществени поръчки				
Сигурност на доставките/Външно	Данъчно облагане			
	Сигурност на доставките			

	измерение	Външно измерение
		Разширяване

Източник: Център за изследване на демокрацията

Следващият преглед представя основните моменти в политиките по устойчиво развитие и екология в Европа и по-конкретно политиките, отнасящи се до защитата на околната среда. За целите на този доклад някои сфери на законодателството на ЕС, като атомната енергетика няма да бъдат разглеждани, а ще бъде акцентирано върху екологичните измерения на основните политики, възобновяемите източници и енергийната ефективност.

Препоръки и законодателство по енергийната ефективност

Енергийната ефективност е един от основните елементи на устойчивото развитие, планирано от ЕС. Още през 2005 г. Зелената книга за енергийна ефективност²⁴ предвиждаше повишаване на ефективността и намаляване с 20 % на потреблението на енергия до 2020 г. Тази цел по-късно стана неразделна част на пакета Енергия-Климат от 2007 г.²⁵

Зелената книга постави началото на обществена дискусия за постигане на по-висока отговорност от гражданите и бизнеса чрез разумно потребление на енергия с акцент върху усилията в сектора на транспорта (1/3 от потреблението на енергия), производството на електроенергия (40 % до 60 % загуби при производството) и строителството (отоплението и осветлението на сгради консумира до 40 % от енергията)²⁶. В

²⁴ Европейска комисия, Зелена книга за енергийна ефективност Да направим повече с по-малко, COM (2005) 265, 22.06.2005 г.

²⁵ Westphal, K., Energy Policy between Multilateral Governance and Geopolitics: Whither Europe?, IPG, vol. 4, 2006, pp. 50-51.

²⁶ Зелената книга беше продължение на предишни усилия на Комисията, намерили израз в Зелената книга Към европейска стратегия за сигурност на енергийните доставки, COM(2000) 769 окончателен вариант от 29.11.2000 и Communication from the

документа се правят препоръки за използването на различни пазарни или финансови инструменти с цел повишаване на енергийната ефективност като данъчни стимули за чисти и икономични превозни средства или финансиране на научни и развойни дейности в областта на алтернативните горива в транспорта, насърчаване на по-икономични технологии и поведение от страна както на производителите, така и на потребителите в строителството и инвестиции в по-ефикасни технологии, позволяващи да се произвежда повече с по-малко енергия.

По-късно Комисията прие шестгодишен План за действие 2007 – 2012, който определи постигането на 20 %-ната цел до 2020 г. Планът предвижда мерки за подобряване на енергийните характеристики на продуктите, сградите и услугите, за подобряване на ефикасността на производството и преноса на електроенергия, за намаляване на въздействието на транспортния сектор върху потреблението на енергия, за улесняване на финансирането и инвестирането в сектора, за насърчаване на разумно потребление и по-активно международно сътрудничество. През 2008 г. в свое Съобщение²⁷ Комисията отново решително постави основните ръководни цели за Съюза през следващите години, подчертавайки наличието на бариери пред прилагането на мерки за ефективност.

Планът за действие, който предвижда продължаване на много от дейностите от предишния план (2000 – 2006)²⁸, създава условия за систематизиране и възприемане на стандарти и правила, вече въведени от съществуващи и изменени директиви като например тази за

Commission Energy Efficiency in the European Community – Towards a Strategy for the Rational Use of Energy, COM(1998) 246, 29.04.1998 г.

²⁷ Съобщение на Комисията от 13 ноември 2008 г. Енергийна ефективност — как да се постигне двадесет процентната цел, COM(2008) 772 окончателен.

²⁸ Съобщение на Комисията от 26 април 2000 г. до Съвета, Европейския парламент, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, План за действие за подобряване на енергийната ефективност в Европейската общност, COM(2000) 247 окончателен.

минималните изисквания за екодизайн²⁹, директива за посочване на консумацията на енергия и други ресурси от домакински уреди в етикети³⁰, директива за ефективността при крайното потребление на енергия и осъществяване на енергийни услуги³¹ и енергийната ефективност на сградния фонд³². Други директиви, отнасящи се до плана и енергийната ефективност като цяло, бяха Директивата за насърчаване на комбинираното производство на енергия³³, Директивата за баластите за луминисцентно осветление³⁴, за

²⁹ Директива на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2005 г. 2005/32/ЕО за определяне на изискванията за екодизайн към енергоемките продукти (EuP директива), както и за изменение на Директива 92/42/ЕИО на Съвета и Директиви 96/57/ЕО и 2000/55/ЕО по отношение на изпълнителните правомощия, предоставени на Комисията.

³⁰ Директива на Съвета 92/75/ЕИО от 22 септември 1992 г. относно посочване на консумацията на енергия и други ресурси от домакински уреди в етикети и стандартна информация, свързана с продуктите.

Пълен списък на изменените нормативни актове и правила на английски език е достъпен на:

http://europa.eu/legislation_summaries/energy/energy_efficiency/l32004_en.htm

³¹ Директива 2006/32/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2006 г. относно ефективността при крайното потребление на енергия и осъществяване на енергийни услуги и за отмяна на Директива 93/76/ЕИО на Съвета.

³² Директива 2002/91/ЕО на Европейския парламент и Съвета от 16 декември 2002 г. относно енергийната ефективност на сградния фонд.

³³ Директива 2004/8/ЕО на Европейския парламент и Съвета от 11 февруари 2004 г. относно насърчаване на комбинираното производство на енергия, основаващо се на търсенето на полезна топлинна енергия във вътрешния енергиен пазар, и за изменение на Директива 92/42/ЕИО

³⁴ Директива 2000/55/ЕО на Европейския парламент и Съвета от 18 септември 2000 г. относно изискванията за енергийна ефективност, приложими за баластите за луминисцентно осветление.

ефективност на нови бойлери за топла вода³⁵ или за енергийна ефективност на домашни хладилници, замразители и комбинирани хладилници³⁶.

Препоръки и законодателство по възобновяемите източници

Алтернативните подходи към енергийните източници стават все по-популярни в периода след публикуването на Бялата книга за възобновяемите източници през 1997 г.³⁷ В нея за първи път на наднационално равнище се аргументираше възможността чрез възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) да се намали зависимостта от внос и да се увеличи сигурността на доставките, както и да се намалят чувствително емисиите на CO₂. В Бялата книга беше определено нивото от 12 % дял на ВЕИ в съвкупното потребление на ЕС да се достигне до 2010 г. Бяха предложени редица мерки, които да компенсират относително малкото внимание, което се отделяше на възобновяемите източници в политиките, програмите и бюджета на Общността: недискриминационен достъп до пазара на електричество; фискални и финансови стимули; нови инициативи по отношение на биоенергията в транспорта, отоплението и електроенергията и по-специално конкретни мерки за увеличаване на пазарния дял на биогоривата, насърчаване на използването на биогаз, насърчаване на използването на възобновяеми източници (напр. слънчева енергия) в строителството както при санирането, така и за нови сгради.

³⁵ Директива 92/42/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. относно изискванията за ефективност на нови бойлери за топла вода с течно или газово гориво.

³⁶ Директива 96/57/ЕО на Европейския парламент и Съвета от 3 септември 1996 г. относно изискванията за енергийна ефективност на домашни хладилници, замразители и комбинирани хладилници, захранвани с електроенергия.

³⁷ Бялата книга "Енергия за бъдещето – възобновяеми енергийни източници" бе разработена в резултат на дискусиите, предизвикани от Зелената книга от ноември 1996 г.

Според оценката на Комисията в нейно Съобщение от 2001 г.³⁸ през периода между 1997 г. и 2000 г. е направен незначителен напредък по отношение на ВЕИ. Това наложи да се предприемат решителни действия на ниво на Общността, които получиха изражение в първата директива по ВЕИ³⁹, получила по-късно допълнителна подкрепа с конкретно предложение за мерки в съответстващия документ от 2004 г. След 2000 г. с цел да насърчи напредъка законодателната рамка на ЕС определя два целеви показателя за ВЕИ – увеличаване на дела на електроенергия, произведена от ВЕИ до 22 % до 2010 г. и дела на биогоривата в дизела и бензина за транспорта на 5,75 % до 2010 г. В резултат на Директива 2001/77/ЕО конкретни национални показатели бяха приети както за страните членки, така и за страните кандидатки. От гледна точка на различните източници на възобновяема енергия документът препоръчва съсредоточаване на усилията върху разработването на вятърни, слънчеви технологии и използване на биомаса.

В Съобщение от 2004 г.⁴⁰, което прави оценката, предвидена в член 3 на Директива 2001/77/ЕО, Комисията излага мерки, предвидени за възприемане по-късно под формата на

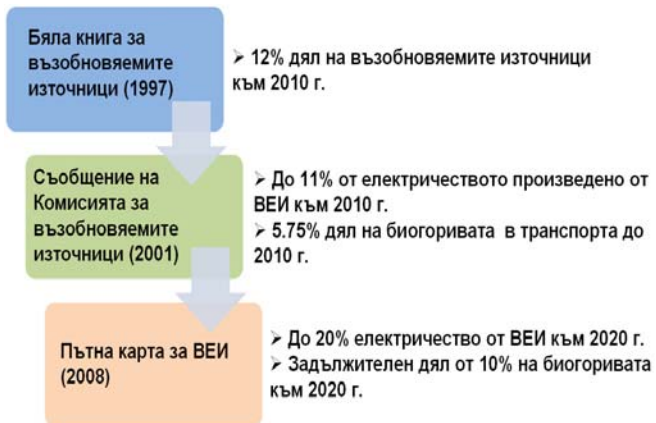
³⁸ Съобщение на Комисията до Съвета, Европейския парламент, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите от 16 февруари 2001 г. За приложението на Стратегията на Общността и Плана за действие по възобновяемите енергийни източници 1998 – 2000, COM(2001) 69, 16.02.2001.

³⁹ Директива 2001/77/ЕО на Европейския парламент и Съвета от 27 септември 2001 г. относно насърчаване на производството и потреблението на електроенергия от възобновяеми енергийни източници на вътрешния електроенергиен пазар.

⁴⁰ Съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета от 26 май 2004 г. Делът на енергията от възобновяеми източници в ЕС: Доклад на Комисията в съответствие с член 3 на Директива 2001/77/ЕО, оценка на въздействието на законодателните инструменти и други политики на Общността върху разработване на приноса на енергията от възобновяеми източници в ЕС и предложения за конкретни действия, COM(2004) 366 окончателен.

директиви или съобщения: План на Общността за биомасата и развитието на възобновяема енергия при отоплението⁴¹, политика по отношение на морските вятърни инсталации⁴², производство на електричество от ВЕИ (енергия от вятър и слънце, геотермална енергия, от морски вълни и приливи, от хидроелектрически инсталации, от биомаса, от сметищни и газове от отпадни води и биогаз)⁴³, създаване на пазар на биогоривата⁴⁴.

Фигура 5. Развитие на целевите показатели по възобновяемите източници

Източник: Център за изследване на демокрацията, 2009.

Пътната карта за възобновяемата енергия от 2008 г. беше изработена с цел да се оценят делът на възобновяемата енергия в енергийния микс и напредъкът в тази област⁴⁵. Това е основният

⁴¹ Съобщение на Комисията от 7 декември 2005 г. План за действие за биомасата, COM(2005) 628 окончателен.

⁴² Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите от 13 ноември 2008 г., Вятърна енергия от разположени в морето инсталации: необходими действия за постигане на целите на енергийната политика за 2020 г. и за последващи периоди, COM(2008) 768 окончателен.

⁴³ Директива 2001/77/ЕО на Европейския парламент и Съвета от 27 септември 2001 г. относно насърчаване на производството и потреблението на електроенергия от възобновяеми енергийни източници на вътрешния електроенергиен пазар.

⁴⁴ Съобщение на Комисията от 8 февруари 2006 г., Стратегия на ЕС за биогоривата, COM(2006) 34 окончателен.

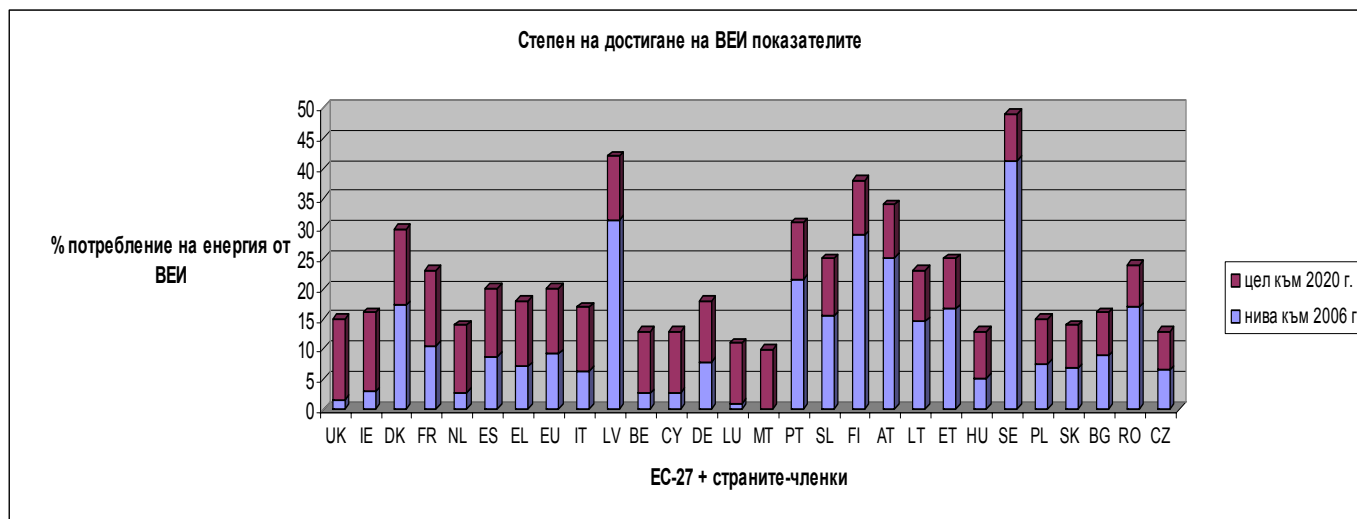
⁴⁵ Съобщение на Комисията до Съвета и Европейския парламент от 10 януари 2007 г., Пътна карта за

документ, представящ дългосрочната стратегия на Комисията, по отношение на възобновяемата енергия в ЕС, с който беше определен показателят от 20 %-ен дял на ВЕИ в цялостното потребление на енергия в ЕС до 2020 г. (задължителен минимален дял от 10 % за биогоривата) и мерките за насърчаване на използването на ВЕИ в производството на електричество, биогорива, отоплението и охлаждането (подобряване на вътрешния пазар и премахване на пречките, подкрепа, насърчаване и по-добра интеграция на ВЕИ в електропреносната система, обмен на добри практики). Пътната карта предвиждаше всяка страна членка да приеме задължителни целеви показатели и план за действие в съответствие с потенциала на страната в тези три сектора. Директива 2009/28/ЕО урежда регулаторната рамка за постигането на тези цели.

Оценката установи и основните проблеми пред въвеждането на ВЕИ: високата цена на възобновяемите източници, произтичаща от необходимостта за инвестиране, неотчитането на „скритата цена“ (социални, екологични и други последици) на традиционните източници на енергия, административните проблеми, причинени от процедурите по инсталирането и децентрализираната природа на повечето ВЕИ, дискриминационните правила, регулиращи достъпа до електропреносната мрежа, недостатъчната информация за доставчиците, потребителите и инсталиращите компании. Напредъкът в страните членки беше оценен като неравномерен. Това може да се види от следващата таблица за достигането на показателите по ВЕИ (20 % до 2020 г. за ЕС като цяло).

възобновяемите енергийни източници. Възобновяемите енергийни източници през XXI век: изграждане на по-устойчиво бъдеще, COM(2006) 848 окончателен.

Фигура 6. Степен на достигане на националните целеви показатели по ВЕИ в страните на ЕС

Източник: Данни от Енергиен Портал на Европа (www.energy.eu)

5. Инструменти на енергийните политики на ЕС

Европейският съюз преследва целите на устойчивото енергийно развитие чрез въвеждането и използването на няколко вида инструменти, които ще бъдат разгледани в тази част.

Пазарни инструменти

Въпреки че и преди това съществуваша определени механизми, едва през 2007 г. Комисията обедини пазарните инструменти в единна Зелена книга⁴⁶. На съюзно равнище се използват два вида пазарни механизми. На първо място, съществуват **ценови лостове**, които включват **данъците** (увеличаващи цената на продукт или услуга)⁴⁷, и **финансови или**

⁴⁶ Съобщение на Комисията от 28 март 2007 г., Зелена книга относно пазарните инструменти за опазването на околната среда и за целите на свързаните с това политики, COM(2007) 140 окончателен.

⁴⁷ Директива 2003/96/ЕО на Съвета от 27 октомври 2003 г. относно реструктурирането на правната рамката на Общността за данъчно облагане на

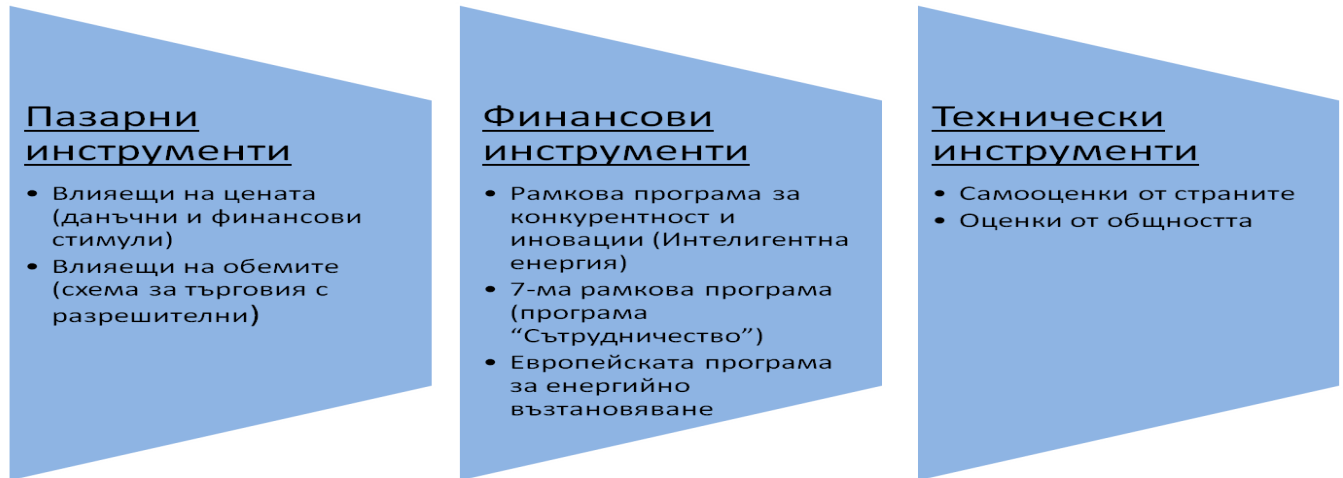
фискални стимули (намаляващи цената). Например чрез Директива 2003/96/ЕО Съветът дава право на страните членки да предоставят данъчни облекчения на компании, които предприемат конкретни мерки за намаляване на емисиите. Също така страните могат да използват пълно или частично освобождаване от данъци или намаляване на данъчната тежест спрямо: енергийни продукти, които се използват – под фискален контрол – за пилотни проекти, разработващи технологии за екологични продукти или по отношение на горива от ВЕИ; биогорива; енергия със слънчев, вятърен, приливен или геотермален произход или от биомаса, или от отпадни продукти. През 2008 г. Комисията трябваше да направи преглед на Директивата за данъчно облагане на енергийните продукти⁴⁸ и да започне проучване на начините за изваждане от употреба на вредни за околната среда продукти.

В Директивата на Съвета 2003/96/ЕО се вземат предвид съображенията за конкурентно-способност на фирмите, като се предвиждат

енергийните продукти и електроенергията и 7 свързани с нея нормативни акта.

⁴⁸ Пак там.

Фигура 7. Характеристика на инструментите на ЕС

Източник: Център за изследване на демокрацията, 2009.

мерки за облекчаване на данъчната тежест на компании, които се ангажират с постигането на определени екологични показатели или с увеличаване на енергийната ефективност. Директивата позволява на държавите членки да възстановят на производителя част или цялата сума на платения от бизнеса данък, когато той е инвестирал в по-рационално използване на енергията⁴⁹.

С други инструменти се влияе на обемите, като се определят тавани за тях. Това са преди всичко схемите за търговия с разрешителни като например търговията с парникови газове. При тези схеми се определя максимален обем от даден замърсител, който е разрешен за емитиране за даден период; този обем се разпределя между стопанските субекти⁵⁰, които го търгуват на специално създаден за целта пазар в зависимост от способността им да спазват ограниченията за емисии. Тези, които отделят по-малко замърсители, могат да продават неизползваните си квоти, а тези, които замърсяват повече, могат да купуват квоти, компенсирани надхвърлените количества⁵¹.

⁴⁹ Възстановената сума може да достигне 100 % за енергоемки стопански дейности и 50 % за други дейности.

⁵⁰ Свързани с дейности в енергийния сектор, производството на стомана и чугун, на минерални продукти, на дървесна маса, хартия и картон.

⁵¹ За подробности по правилата за търговия с емисии, изменящия нормативен акт и съобщенията, вж. основната Директива 2003/87/ЕО на

Фигура 8. Примерна схема на търговия с парникови газове

Източник: Global Carbon

Количествените инструменти предлагат по-голяма сигурност и прозрачност при достигането на определени показатели (например за пределно допустими стойности на емисии), докато ценовите механизми (например данъците) осигуряват предвидимост по отношение на разходите за достигане на показателите и като цяло са по-лесни за прилагане⁵². Предимствата на пазарните

Европейския парламент и на Съвета от 13 октомври 2003 г., въвеждаща схема за търговия с квоти за емисии на парникови газове в рамките на Общността и изменяща Директива на Съвета 96/61/ЕО и всички 16 свързани с нея нормативни актове.

⁵² Освен това данъците са източник на приходи, докато схемите за търговия с разрешителни генерират приходи само когато търгуваните квоти са първоначално предоставени чрез обществена

инструменти пред другите са във възможността за включване в разчетите на отрицателните последици от икономическите дейности, в осигуряването на по-голяма гъвкавост – и съответно по-ниски разходи – за бизнеса при постигането на показателите, в стимулите за компаниите да инвестират в иновации, намаляващи вредните екологични последици, и в насърчаването на заетостта при използването им в контекста на една „зелена“ фискална реформа⁵³.

Финансови инструменти

Един от основните инструменти, използвани от Общността, за посрещане на екологичните предизвикателства пред енергийната политика, е финансирането на иновативно мислене и технологичен напредък в тази област. Преди създаването на Съюза в началото на 90-те години на XX век съществуват някои спорадични инициативи, но първата мащабна мярка е приемането на Рамковата програма за дейности в енергийния сектор (1998 – 2002 г., 175 млн. евро), която подкрепи развитието на възобновяеми източници (програмата ALTENER, 77 млн. евро), повишаване на енергийната ефективност (програмата SAVE, 66 млн. евро) и насърчаване на комбинираното производство на топлинна и електрическа енергия⁵⁴. Новата Рамкова програма "Интелигентна енергия за Европа" (2003 – 2006 г., 215 млн. евро) е

поръчка. Таксите не осигуряват приходи за държавния бюджет, тъй като представляват само плащане за предоставена услуга. Съобщение на Комисията от 28 март 2007 г., Зелена книга относно пазарните инструменти за опазването на околната среда и за целите на свързаните с това политики, COM(2007) 140 окончателен.

⁵³ Пак там.

⁵⁴ Along with Four other Parallel Decisions: ETAP – Forward Studies and Monitoring of the Markets (5 млн. евро), SYNERGY – Програмата за международно сътрудничество по енергетика (15 млн. евро), CARNOT – Върхови технологии за изгаряне на въглища Stimulation of Technologies for the Clean and Efficiency Use of Solid Fuels (3 млн. евро), SURE – Cooperation in the Nuclear Sector and in Particular on Safety, Industrial Cooperation with the NIS and the Transport of Radioactive Material, Including the Combating of Illicit Traffic (9 млн. евро).

продължение на тези усилия и включва две допълнителни програми – международно сътрудничество в съответствие с тези два приоритета (COOPENER, 19 млн. евро) и мерки по енергийните аспекти на транспорта (STEER, 35 млн. евро) (ALTENER, 86 млн. евро; SAVE, 75 млн. евро за периода 2003 – 2006 г.)⁵⁵.

В края на бюджетния период "Интелигентна енергия за Европа" беше включена в инициативата от ново поколение – Рамковата програма за конкурентоспособност и иновации⁵⁶, приета за периода 2007 – 2013 г. в рамките на обновената Лисабонска стратегия. Тя има за цел да повиши конкурентоспособността и потенциала за иновации чрез насърчаване на използването на информационни и екологични технологии и ВЕИ. Въпреки че екологичните съображения бяха включени и в редица други решения – например, около 1/5 (430 млн. евро) от програмата „Предприемачество и иновации“ са предназначени за екоинновации, частта за устойчива енергетика от рамковата програма получи 20 % от финансирането (730 млн. евро). Чрез нея се подкрепят повишаването на енергийната ефективност, използването на нови и възобновяеми източници на енергия, поголемият пазарен дял на тези източници, диверсификацията на различните видове енергия и горива, повишаването на дела на възобновяемите източници и намаляването на крайното потребление на енергия.

Седмата рамкова програма е друг финансов инструмент, който допринася за финансирането на европейските изследвания в енергетиката. Въпреки че по-голямата част от финансирането е предвидено за ядрената енергетика, специфичната програма „Сътрудничество“, насърчаваща укрепването на трансграничните връзки между промишлеността и научните изследвания, енергетиката и околната среда, е

⁵⁵ European Commission Press Release, Intelligent Energy for Europe: the Commission Proposes a New Energy Action Programme, IP/02/524, 09.04.2002.

⁵⁶ Решение № 1639/2006/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 2006 г. за създаване на Рамкова програма за конкурентоспособност и иновации (2007 – 2013 г.).

сред деветте теми, получаващи финансиране⁵⁷. По този начин през първата година на изпълнение на програмата – 2007 г. – 40 % от дейностите по научноизследователското сътрудничество бяха пряко или непряко свързани с проблемите, решавани чрез СУР на ЕС. Предложени са две съвместни технологични инициативи – „Чисто небе” и „Горивни клетки и водород”⁵⁸.

В резултат на преговорите, продължили поради световната финансова криза месеци, през януари 2009 г. Съветът на министрите на ЕС одобри пакет от мерки за подпомагане на икономическото възстановяване чрез предоставяне на финансова помощ от Общността на проекти в областта на енергетиката. Регламентът „Европейската енергийна програма за възстановяване” (Регламент ЕЕПР)⁵⁹ е предназначен да посрещне предизвикателствата на икономическото възстановяване, енергийната сигурност и намаляването на емисиите на парникови газове чрез повишаване на инвестициите в определени стратегически сектори. Финансовият пакет включва 3,98 млрд. евро, предназначени за финансиране на енергийни проекти през 2009 и 2010 г., от които 1,05 млрд. евро за 13 проекта за улавяне и съхранение на CO₂ и още 565 млн. евро за пет морски вятърни инсталации⁶⁰.

⁵⁷ Решение № 1982/2006/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г. относно Седмата рамкова програма на Европейската общност за научни изследвания, технологично развитие и демонстрационни дейности (2007 – 2013 г.).

⁵⁸ Европейска комисия, Доклад за напредъка по Стратегията за устойчиво развитие през 2007 г., COM(2007) 642 окончателен, 22.10.2007, с. 12-13.

⁵⁹ Регламентът е част от Плана за икономическо възстановяване, приет от Европейския съвет през декември 2008 г., и определя обща рамка за мерките, които всяка страна членка приема в зависимост от конкретните обстоятелства, както и редица мерки на съюзно равнище.

⁶⁰ EU Approves €3.98 Billion Energy Stimulus Package, Green Economy Initiative, 08.07.2009; Вж. също така обявите за набиране на проекти по ЕЕПР на английски език:

Технически инструменти

ЕС подготви и набор от механизми, осигуряващи екологичните измерения на енергийните политики. Той включва периодични (ежегодни, двегодишни) самооценки от страните членки или оценка от страна на ЕС на прилагането на директивите и насоките. Такива са например оценките на националните показатели и мерки по въвеждането на ВЕИ в съответствие с Директива 2001/77/ЕО. От 2003 г. страните членки са задължени да публикуват на всеки две години доклад, анализиращ достигането на националните целеви показатели по ВЕИ и въздействието им върху климатичните промени. На съюзно равнище от 2004 г. Комисията трябва да публикува доклад на всеки две години, основан на докладите за националните показатели, а на всеки пет години – да представя доклад за изпълнението на Директивата⁶¹.

Един друг вид доклади за самооценка разглеждат пречките и трудностите при прилагането на административните процедури и планирането, изисквани от държавните институции и производителите на енергия. С оглед на това страните членки трябва да направят преглед на съществуващото законодателство по процедурите за одобрение с цел да се премахнат нормативните и други пречки, да се рационализират и ускорят административните процедури и да се въведат прозрачни и недискриминационни правила. Освен това нормативните изисквания трябва да вземат предвид специфичните характеристики на различните технологии, използващи ВЕИ.

Схеми за подпомагане

Техническите оценки дадоха възможност в страните членки да се въведат различни схеми

http://ec.europa.eu/energy/grants/2009_07_15_en.htm (последен преглед 28/07/2009).

⁶¹ Директива 2001/77/ЕО на Европейския парламент и Съвета от 27 септември 2001 г. относно насърчаване на производството и потреблението на електроенергия от възобновяеми енергийни източници на вътрешния електроенергиен пазар.

за подпомагане на постигането на целите на Общността. Съобщението на Комисията от 2005 г.⁶² направи първата оценка на изпълнението на Директива 2001/77/ЕО и някои алтернативни схеми за подпомагане⁶³. Една от тях е за т.нар. **преференциални цени**, съществуващи в повечето страни членки, които представляват определени ценови равнища, фиксирани за период от около седем години, по които разпределителните дружества на електроенергия трябва да я изкупуват от производителите на зелена енергия.

Друг вид е **системата за екологични сертификати**⁶⁴, която с цел да се осигури финансиране на допълнителните разходи по производството на екологична електроенергия и да се осигури достатъчното ѝ предлагане изисква от всички потребители да купуват определен брой екологични сертификати от производителите на електроенергия от ВЕИ, съобразен с дела на тяхното потребление (или производство) на електричество.

Системата на **обществените поръчки**, съществуваща в две страни членки – Ирландия и Франция – предвижда обявяването на търгове за поръчки от държавата за доставки на електроенергия от ВЕИ, която да бъде продавана по пазарни цени. Допълнителната цена се плаща от крайния потребител под формата на специален данък. Данъчни облекчения се използват изключително в Малта и Финландия.

6. Заключение

За последните две десетилетия, ЕС разработи последователно сложна и подробна нормативна база за насърчаване и подобряване на устойчивостта на енергийния сектор в

⁶² Съобщение на Комисията от 7 декември 2005 г, Подпомагане на добива на електричество от възобновяеми енергийни източници, COM(2005) 627 окончателен.

⁶³ Шестдесет схеми за подкрепа на производство на електричество от ВЕИ бяха одобрени от Комисията през периода 2001 – 2004 г.

⁶⁴ Към днешна дата се прилага в Швеция, Великобритания, Италия, Белгия и Полша.

Европа. Със своите амбициозни цели в тази насока, съюзът оглавява глобалните усилия за зелена икономика и борбата срещу изменението на климата.

Самоналожените строги мерки, обаче, затрудниха някои от страните-членки на ЕС, които не бяха подготвени за изпълнение на амбициозните цели, по-специално - източноевропейските страни. Въпреки, че приемането и транспонирането на европейското законодателство бе сравнително лесен процес за повечето държави-членки на ЕС, ефективното прилагане на тези мерки с предвидените средства и инструменти, все още предстои. Липсва съгласие между старите и новите членове на ЕС относно финансовите и технически възможности и ресурси на страните от Източна Европа за постигане на еднакво амбициозни цели, без да се наруши икономическия растеж.

Използването на “зелени” инструменти показва променлив успех в различните страни-членки, и е причина за някои положителни, но и някои отрицателни тенденции, като например повишаването на цените на електроенергията за потребителите, или създаването на условия за инвестиционни “балони” във ВЕИ и навлизане на нерегламентирани капитали в икономиката.

Световната финансова криза и провалът на преговорите по изменението на климата въведоха нови променливи в сложното “зелено” уравнение на политиките и регулацията в ЕС. С не достатъчно приложени и оценени зелени мерки и с бързото приближаване на срока за постигане на ЕС-целите през 2020, европейските лидери започнаха да търсят нови концепции за устойчиво развитие, като тази за “ниско въглеродна икономика”, която и е един от основните елементи на предложението за нова стратегия за устойчиво развитие “Европа 2020”⁶⁵.

⁶⁵ Съобщение на Комисията от 3 март 2010 г, Европа 2020: Стратегия за интелигентен, устойчив и всеобхватен растеж, COM(2010) 2020.